

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กลุ่มคนพิการ (บ้านเจน)

อำเภอกงหรา จังหวัดพะเยา

นศเรศ ชัยแก้ว^{1*} นครินทร์ ชัยแก้ว² และ ฟองศรี งานหมื่น³

The Design and Development of Local Product for Disability Group (Banjen)

Phukamyao District, Phayao Province

Nakharet Chaikaew^{1*} Nakarin Chaikaew² and Fongsri Ngan-man³

¹ หน่วยวิจัยเพื่อการพัฒนานวัตกรรมเชิงพื้นที่ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยพะเยา

² คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยพะเยา

³ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บปักถักร้อยคนพิการบ้านเจน อำเภอกงหรา จังหวัดพะเยา

¹ Research Unit of Spatial Innovation Development, School of Information and Communication Technology, University of Phayao

² School of Information and Communication Technology, University of Phayao

³ The Head of Banjen Micro Community Enterprise Local Products, Phukamyao District, Phayao Province

* Corresponding author E-mail address: nainakared_anakin@hotmail.com

Received Oct 19, 2018 revised february 15, 2017 accepted december 10, 2017

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) คือ การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดเวทีเสวนา การสร้างการเรียนรู้ร่วมกันของคณะนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และกลุ่มเป้าหมายคือสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) อำเภอกงหรา จำนวน 19 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพในการผลิตของคนพิการและผู้ด้อยโอกาส และความต้องการของตลาด โดยต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นจะถูกนำไปประเมินความคิดเห็นของประชาชน นักท่องเที่ยว รวมถึงร้านที่จัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดพะเยาในประเด็นประโยชน์ทางด้านกายภาพ (Practical Function) และ ความงาม (Aesthetic Function) จำนวน 100 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ สรุป และอภิปรายผลงานวิจัย ผลการวิจัย พบว่า จากการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของกลุ่มในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) อำเภอกงหรา มีความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายใต้การสร้างการเรียนรู้แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เข้าสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พบว่า ต้องให้สมาชิกกลุ่มมีความรู้ ความเข้าใจ ด้านกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ต้นแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจากวัสดุใยกล้วยที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมด้านประโยชน์ทางด้านกายภาพและความงามอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.47$)

คำสำคัญ : ผลิตภัณฑ์ชุมชน, กลุ่มคนพิการ, กงหรา

ABSTRACT

This study is a qualitative study by using Participatory Action Research (PAR) to observe, in-depth interview, organize seminar, and create the co-learning of research group, local product design and development expert, and the target group which is 19 members of Disability Group (Banjen) Phukamyao District. The objectives of this study are to design and develop the prototype of local product Disability Group (Banjen) according to the production potential of disabled and disadvantaged including the market demand. The prototype of developed product will be evaluated by opinion of people, tourists, and shops where sell Phayao local products in terms of Practical Function and Aesthetic Function for 100 people to use the information to improve and develop products including conclusion and research description. From the analysis of problems, demand, and potential of the group in the development of local products, members of Disability Group (Banjen) Phukamyao District have the cooperation in the operation, sacrifice for the group and committed under the co-learning of local product development guideline to be certified by the local product standard. From the local product development guideline, members in the group have to have the knowledge and understand the local product design and development processes including the development of products to be certified by local product standard by local product design and development experts and related organizations. From the samples' opinion evaluation to the prototype by using mean and standard deviation, the prototype lamp product from banana fiber is highly appropriate ($\bar{x}=4.47$).

Keywords : Local Product, Disability Group, Phukamyao

บทนำ

ตามพันธกิจของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ต้องการพัฒนาด้านการวิจัยที่เน้นการสร้างปัญญารวมหมู่ (Collective Intelligence) เคียงคู่ชุมชน โดยมีนโยบายส่งเสริมให้อาจารย์พัฒนาความรู้และสร้างสรรค์องค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จะนำไปสู่การบูรณาการการวิจัย กับการเรียนการสอน การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และแนวคิด 1 คณะ 1 อำเภอของมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อให้ผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคม ชุมชนได้อย่างแท้จริง จากแนวนโยบายดังกล่าว ทางคณะฯ ได้มีความต้องการที่จะพัฒนางานวิจัย และการบริการวิชาการที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ และแก้ไขปัญหาของพื้นที่ อำเภอกูมมยาว จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นพื้นที่ดำเนินการโครงการ 1 คณะ 1 อำเภอ ของคณะ จากการเข้าไปศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ ผ่านโครงการ “การสังเคราะห์ปัญหาและถอดบทเรียนรู้ภายใต้การดำเนินงานโครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC อำเภอกูมมยาว จังหวัดพะเยา” ที่ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัยพะเยา (มพ.) เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน รวมถึงถอดบทเรียนรู้จากตัวอย่างที่ดีจากการดำเนินงานโครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแบบ ABC รวมถึงศึกษาถึงปัญหาและความต้องการจากพื้นที่ที่ต้องการให้เข้าไปศึกษาและแก้ไข ผ่านกระบวนการวิจัย และการบริการวิชาการของคณะ พบว่า แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางที่ทางชุมชนในพื้นที่เห็นว่าจะสามารถยกระดับรายได้ เสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้ จากการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สามารถจำหน่ายและหารายได้ให้แก่ชุมชน โดยภาพรวมของการผลิตภัณฑชุมชนในพื้นที่จะเติบโตอย่างเห็นได้ชัด จะเห็นได้จากการสนับสนุนจากนโยบายต่างๆ จากทางภาครัฐ ทำให้เกิดกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑชุมชนของอำเภอเพิ่มขึ้นจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีมากกว่า 40 กลุ่ม ในพื้นที่ ซึ่งจะประกอบไปด้วยผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย ทั้งผลิตภัณฑอาหารแปรรูป ผลิตภัณฑผ้าและเครื่องแต่งกาย ผลิตภัณฑเครื่องใช้และเครื่องประดับ และผลิตภัณฑสมุนไพรท้องถิ่น แต่ถ้าพิจารณาในระดับหน่วยย่อยของแต่ละผลิตภัณฑ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการยังประสบปัญหาในเรื่องของคุณภาพสินค้า ผลิตภัณฑและบรรจุภัณฑขาดจุดเด่นและจุดขายส่งผลให้ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑชุมชน (มผช.) มีประสิทธิภาพในการผลิตที่ต่ำ อุปสรรคในด้านการตลาดและช่องทางจำหน่าย และการจัดการองค์กร

กลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) ตำบลตงเจน อำเภอกาบเชิง จังหวัดพะเยา เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่เกิดจากการรวมกลุ่มสมาชิกของคนพิการในพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมศักยภาพกลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในการประกอบอาชีพ ส่งเสริมคุณภาพชีวิต และอยู่ร่วมกับทุกคนในสังคมได้อย่างมีคุณค่า จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาชุมชนของอำเภอกาบเชิง จังหวัดพะเยา พบว่า กลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) ประสบกับปัญหาด้านการผลิตซึ่งแตกต่างจากกลุ่มคนปกติทั่วไป ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มผู้ผลิตอื่นๆ ที่มีอยู่ในตลาดทั่วไป 2) กลุ่มผู้ผลิตขาดข้อมูลของกลุ่มผู้ซื้อในตลาด 3) กลุ่มผู้ผลิตขาดทักษะในการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ให้แตกต่างจากกลุ่มผู้ผลิตรายอื่นๆ 4) ขาดช่องทางจัดจำหน่าย และ 5) มีข้อจำกัดทางด้านปริมาณการผลิตเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านร่างกายเมื่อเทียบกับกลุ่มคนปกติทั่วไป

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างมีส่วนร่วมร่วมกับกลุ่มผู้ผลิตซึ่งเป็นกลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมกับทักษะและความสามารถในการผลิต และมีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ซื้อในตลาดเป้าหมาย รวมถึงเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) อย่างมีประสิทธิภาพในตลาดทั้งในเขตและนอกเขตพื้นที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) อำเภอกาบเชิง จังหวัดพะเยา ที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพในการผลิตของคนพิการและผู้ด้อยโอกาส และความต้องการของตลาด

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. วิสาหกิจชุมชน

“วิสาหกิจชุมชน” ตามคำจำกัดความในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน (สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548) ซึ่งการร่วมมือของชุมชนในการผลิต การแปรรูป การจัดการทรัพยากรท้องถิ่น การจัดการทุน การจัดการตลาด ในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนนั้นจะเน้นไปยังการร่วมมือร่วมใจ การแบ่งปัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากกว่าการแข่งขัน ตามหลักการของวิสาหกิจชุมชนนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ไปยังกลุ่มผู้ผลิตสินค้าและบริการชุมชนบางจำนวนที่ยังไม่พร้อมเข้ามาแข่งขันทางการค้าให้ได้รับการส่งเสริมด้านความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ ที่จะพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนให้กลายเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้นต่อไป (เสรี พงศ์พิศ, 2552) โดยวิสาหกิจชุมชนจะต้องประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญ 7 ประการ ได้แก่ 1) ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ 2) ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน 3) ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน 4) มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานภูมิปัญญาสากล 5) ดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆให้เป็นระบบ 6) มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ และ 7) มีการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนเป้าหมาย (เสรี พงศ์พิศ, 2548)

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) คือ การวิจัยที่มุ่งศึกษาและแก้ไขปัญหาชุมชนในเชิงปฏิบัติการตามสภาพความเป็นจริง (to solve practical problem in real word) โดยที่การดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอนตั้งแต่ การศึกษาชุมชน การวิเคราะห์ปัญหา การหาแนวทางแก้ไข ปัญหา ตลอดจนการดำเนินงานและติดตามผลนั้นคณะนักวิจัยจะมีบทบาทในการทำงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนทุกขั้นตอน เพื่อให้ผลของการวิจัยนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน (พันธุ์ทิพย์ รามสูต, 2540, นงพรรณ พิริยานุพงศ์, 2546, ขอบ เข้มกลัด และ โกวิท พวงงาม, 2547 และ Selener, 1998) ซึ่งกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจะประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก (อมรวิทย์ นาคธรรพ และ ดวงแก้ว จันทรสระแก้ว, 2541) ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ จะเริ่มจากการคัดเลือกชุมชน โดยทำการสำรวจและศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนทุกบริบทตั้งแต่ลักษณะทางชีวภาพและกายภาพ ข้อมูลประชากร สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และทรัพยากรชุมชน ฯลฯ แล้วจึงตัดสินใจเลือกชุมชนที่มีความเหมาะสมและมีปัญหาที่สามารถแก้ไขด้วยการวิจัยได้ การดำเนินงาน

ต่อไปคือการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ซึ่งคณะวิจัยต้องทำให้ชุมชนยอมรับและไว้วางใจเพื่อที่จะปูทางไปสู่ความร่วมมือร่วมใจระหว่างคณะนักวิจัยกับสมาชิกของชุมชน 2) ขั้นลงมือวิจัย “ใส่ใจกระบวนการชุมชน” เริ่มตั้งแต่การศึกษาปัญหาและความต้องการตลอดจนประเมินทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ร่วมกับชุมชน โดยการดำเนินการจำเป็นจะต้องกระทำควบคู่กับการให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องของกระบวนการและขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม เมื่อได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการที่มีความหลากหลายจำเป็นที่จะต้องทำการคัดเลือกปัญหาจากปัจจัยและองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นตัวชี้วัดลำดับความสำคัญของปัญหา เช่น ความรุนแรงของปัญหา ความยากง่ายในการแก้ไข ความเร่งด่วนของปัญหา เป็นต้น หลังจากนั้นจึงเริ่มออกแบบการวิจัยร่วมกับชุมชน ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้รับผิดชอบในการเก็บข้อมูล เป็นต้น เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้วเสร็จก็จะเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนนี้อาจจะพบข้อจำกัดของสมาชิกในชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากประสบการณ์และความรู้ในเรื่องการวิจัยอาจมีจำกัด คณะนักวิจัยจำเป็นต้องให้ความสำคัญในประเด็นนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนคัดเลือกสมาชิกของชุมชนเพื่อเข้าร่วมการวิจัย อันจะนำมาซึ่งข้อมูลสถานการณ์ของปัญหา ความรุนแรงของปัญหา สาเหตุของปัญหา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา รวมถึงบุคคลหรือกลุ่มที่มีผลกระทบหรือได้รับความเดือดร้อนจากปัญหา ขั้นตอนที่ท้ายสุดก็คือการนำเสนอข้อมูลที่ทำการศึกษาต่อที่ประชุมของชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้รับทราบและเป็นการร่วมยืนยันและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล พร้อมเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาหรือแก้ปัญหาต่อไป และ 3) ขั้นพัฒนา “มุ่งแก้ปัญหาชุมชน” เป็นขั้นตอนของการกำหนดโครงการเพื่อแก้ไขปัญหา ที่ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ระบุกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งขั้นตอนการดำเนินงานให้ชัดเจน โดยการกำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนในการดำเนินกิจกรรมตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยการดำเนินงานจะเกิดจากการตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกชุมชน คณะผู้วิจัยมีหน้าที่ในการสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น แนะนำช่องทางหาแหล่งทรัพยากรหรือแหล่งที่ให้การสนับสนุนจากภายนอกชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการ ซึ่งการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ให้ลุล่วงได้นั้นจำเป็นต้องมีการกระจายหน้าที่รับผิดชอบต่างๆ ระหว่างสมาชิกของชุมชน กลุ่มทำงาน และคณะผู้วิจัย โดยมอบหมายงานให้ตรงกับศักยภาพและความสามารถของบุคคล การกระจายทรัพยากร และให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่างๆ ซึ่งทักษะในการดำเนินงานโครงการ เช่น การบริหารงาน การทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา และการปฏิบัติงาน นั้น คณะผู้วิจัยสามารถที่จะจัดอบรมหรือจัดหาวิทยากรภายนอกหรือภายในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถมาเสริมความรู้และเพิ่มทักษะให้กับสมาชิกทั้งก่อนและขณะปฏิบัติการ ในขณะที่ดำเนินการโครงการตามแผนที่ตั้งไว้ การติดตามและประเมินผลถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อที่จะตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการว่ามีปัญหาอะไรบ้างที่ต้องแก้ไข โครงการและกิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ ในขั้นตอนนี้สมาชิกของชุมชนจะได้รับการอบรมความรู้และเทคนิคในการติดตามและประเมินผลอย่างง่ายเพื่อที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการว่าเป็นไปตามแผนการดำเนินการที่กำหนดไว้หรือไม่

3. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงบางอย่างในผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการที่มีอยู่ซึ่งส่งผลให้ผู้บริโภคหรือลูกค้าเกิดความพึงพอใจในตัวผลิตภัณฑ์มากที่สุดหรือมากกว่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการชนิดเดิม หรืออาจจะใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเดิมที่นำเสนอในตลาดใหม่ๆ ที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงในยุคที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้ผลิตภัณฑ์สินค้าใหม่ๆ เกิดขึ้นในตลาดจำนวนมากและหลายผลิตภัณฑ์จากไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นหากผลิตภัณฑ์สินค้าที่ออกสู่ตลาดใหม่จะอยู่รอดได้จะต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มี “ความใหม่” แตกต่างจากคู่แข่งและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product) อาจจำแนกได้ 3 ประเภท (Mccarthy and Pereault, 1991) ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมใหม่ (Innovative Product) ที่ยังไม่มีผู้ใดนำเสนอในตลาดมาก่อนหรือเป็นแนวคิดใหม่ที่ผู้บริโภคคาดไม่ถึง 2) ผลิตภัณฑ์ปรับปรุงใหม่โดยการปรับเปลี่ยน ดัดแปลง (Replacement Product of Modify Product) ที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงปรับปรุงมาจากผลิตภัณฑ์เดิมที่ขายอยู่แล้วในตลาด ที่ตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้บริโภคได้มากขึ้น และ 3) ผลิตภัณฑ์ลอกเลียนแบบหรือการลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์ (Imitative or Me-too-Product) ที่เกิดเห็นว่าผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการที่มีในตลาด ได้รับการยอมรับและเป็นที่นิยมของผู้บริโภคหรือลูกค้า จึงเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการที่มีโอกาสทำกำไรสูง จึงเสนอผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการที่มีความใกล้เคียงเข้าสู่ท้องตลาดโดยต้องการส่วนแบ่งทางการตลาดขององค์กรหรือบริษัทเจ้าของผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

ในการศึกษารั้งนี้ กลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) ตำบลดงเจน อำเภอกงหรา จังหวัดพะเยา ถือว่าเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ประสบกับปัญหาด้านการผลิต ทักษะในการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมถึงการแข่งขันด้านการค้า ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มความหลากหลายและสร้างผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงจาก

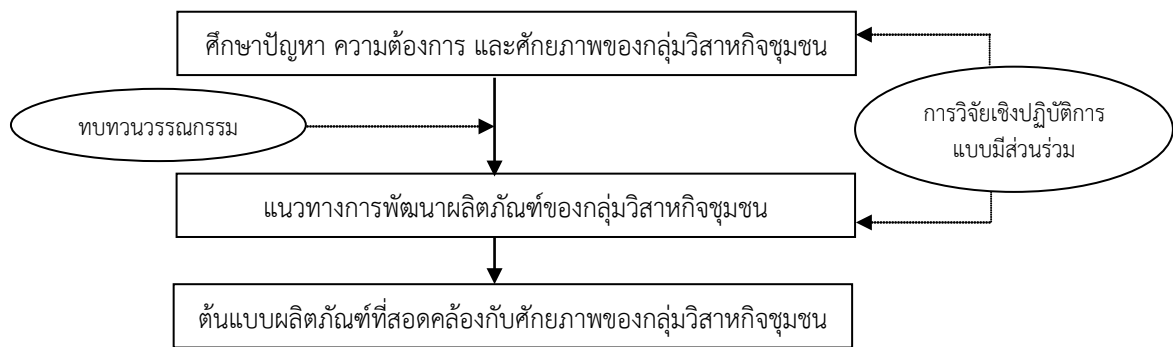
วัตถุดิบหรือทรัพยากรภายในท้องถิ่น ที่สามารถผ่านเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ได้ ซึ่งการศึกษาผลิตภัณฑ์รูปแบบเดิมของกลุ่มผู้ผลิตพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์ของใช้ เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย (ภาพ 1) ที่จะนำมาใช้ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยให้กลุ่มผู้ผลิตเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา ประเมินรูปแบบและลักษณะผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม หาความเป็นไปได้ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ่านแนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่มองว่าผลิตภัณฑ์นั้นย่อมเกิดมาจากการออกแบบที่ดี มีความเหมาะสมตามหลักการออกแบบที่ควรคำนึง (ธีระชัย สุขสด, 2544) ได้แก่ 1) หน้าที่ใช้สอยและความสะดวกสบายในการใช้ (Function and Ergonomics) 2) ความปลอดภัยและแข็งแรง (Safety and Contraction) และ 3) ความสวยงาม (Aesthetics) ซึ่งขั้นตอนของการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความเหมาะสม สวยงาม สอดคล้องกับศักยภาพในการผลิตของคนพิการและผู้ด้อยโอกาส นั้นจะทำการพัฒนารูปลักษณะใหม่ของผลิตภัณฑ์ผ่านเทคนิคการวิเคราะห์ SCEMPER ที่ประกอบด้วย 1) การศึกษาการทดแทน (Substitute) 2) การศึกษาการผสมผสาน (Combine) 3) การศึกษาการดัดแปลง (Adapt) และ 4) การศึกษาการจัดใหม่ (Rearrange) (นิรัช สุดสังข์, 2548) เพื่อให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและความต้องการของตลาดมากที่สุด ส่วนการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์ใหม่ที่พัฒนาขึ้น จะประเมินโดยใช้แนวคิดของการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน 2 ประเด็นใหญ่ ได้แก่ 1) ประโยชน์ทางด้านกายภาพ (Practical Function) ที่พิจารณา ในประเด็น ความสะดวกง่ายดายในการใช้งาน ความเหมาะสมถูกต้องตามสรีระของผู้ใช้ ความปลอดภัย การบำรุงรักษา และ ความแข็งแรงทนทาน (นวลน้อย บุญวงษ์, 2542) 2) ความงาม (Aesthetic Function) ที่พิจารณาในประเด็น ความงามในการจัดองค์ประกอบ ความมีคุณค่าและราคา และควมมีเอกลักษณ์น่าสนใจ (นันทา โรจนอุดมศาสตร์, 2534)

ภาพ 1 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ของกลุ่มคนพิการ (บ้านเจน)

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) อำเภอภูพาน จังหวัดพะเยา โดยการให้กลุ่มวิเคราะห์ตนเอง และความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของกลุ่ม อันจะนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่ให้กลุ่มผู้ผลิตเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ ประเมินรูปแบบและลักษณะผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม หาความเป็นไปได้ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ จัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับศักยภาพในการผลิตของคนพิการและผู้ด้อยโอกาส และความต้องการของตลาด โดยสามารถสรุปเป็นกรอบการดำเนินการวิจัยได้ดังภาพ 2

ภาพ 2 กรอบการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จากทีมนักวิจัย พัฒนาชุมชนอำเภออุทุมพรพิสัย และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดพะเยา จำนวน 19 คน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 1 คน โดยการศึกษาเริ่มจากการให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างการเรียนรู้ร่วมกันผ่านเวทีเสวนา การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ และการสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันของทีมนักวิจัยและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดพะเยา เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ ภายใต้กรอบการดำเนินการวิจัย ได้แก่ 1) ศึกษาปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2) แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และ 3) การพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เสร็จแล้วจึงนำต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นไปทำการประเมินความคิดเห็นของประชาชน นักท่องเที่ยว รวมถึงร้านค้าที่จัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดพะเยาในประเด็นประโยชน์ทางด้านกายภาพ และ ความงาม จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีสุ่มโดยบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ออกมาเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ สรุป และอภิปรายผลงานวิจัย

ผลการวิจัย

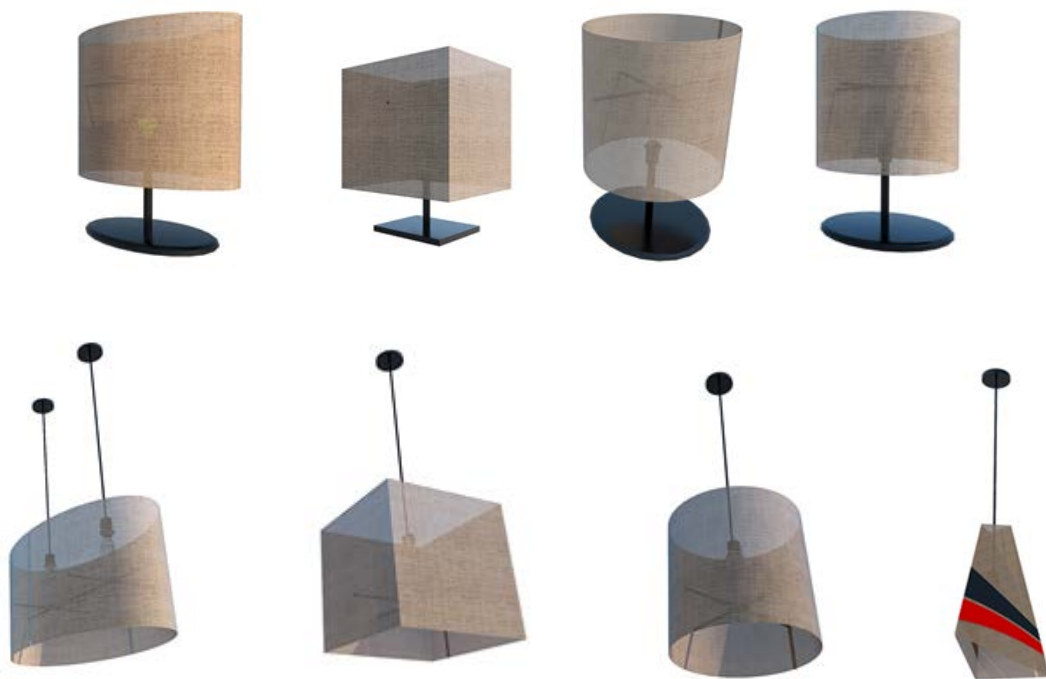
จากการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของกลุ่ม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT พบว่า สมาชิกกลุ่มทั้งหมดมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกันเนื่องจากรวมกลุ่มกันมาเป็นระยะเวลานาน อีกทั้งประธานกลุ่มยังมีความเสียสละในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ทั้งการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัด และการแสวงหาตลาด และสถานที่แสดงและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม รวมถึงสมาชิกกลุ่มมีองค์ความรู้และทักษะทางด้านการเย็บปักถักร้อย และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์เข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อสร้างจุดแข็งของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้มีความสวยงาม มีคุณค่า และมีเอกลักษณ์น่าสนใจ ที่สามารถแข่งขันทางการตลาดทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ แต่สมาชิกกลุ่มยังขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ และกระบวนการนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่กระบวนการเพื่อรับการรับรองตามมาตรฐาน มผช. รวมถึงข้อจำกัดทางด้านปริมาณการผลิตของกลุ่มเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านร่างกายเมื่อเปรียบเทียบกับคนปกติทั่วไป

ภาพ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดเวทีเสวนาการรวมกลุ่ม และการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของกลุ่ม

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มร่วมกับคณະนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ พบว่า ศักยภาพของกลุ่มมีความพร้อมในการดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายหลังการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจถึงแนวคิดและกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และขั้นตอนกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เข้าสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และได้ร่วมกันพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากวัสดุท้องถิ่นนั่นก็คือ ผ้าใยกล้วย ออกมาเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจากวัสดุใยกล้วยจำนวน 2 รูปแบบ ได้แก่ โคมไฟตั้งโต๊ะ และโคมไฟแขวน (ภาพ 4 - 6) ที่มีประโยชน์ด้านการใช้งาน ความสวยงาม คุณค่า ราคา มีเอกลักษณ์น่าสนใจ สอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตของกลุ่ม และสามารถนำไปพัฒนาเพื่อเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ทั้งนี้ผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพในการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) สามารถสรุปออกมาได้ดังภาพ 7

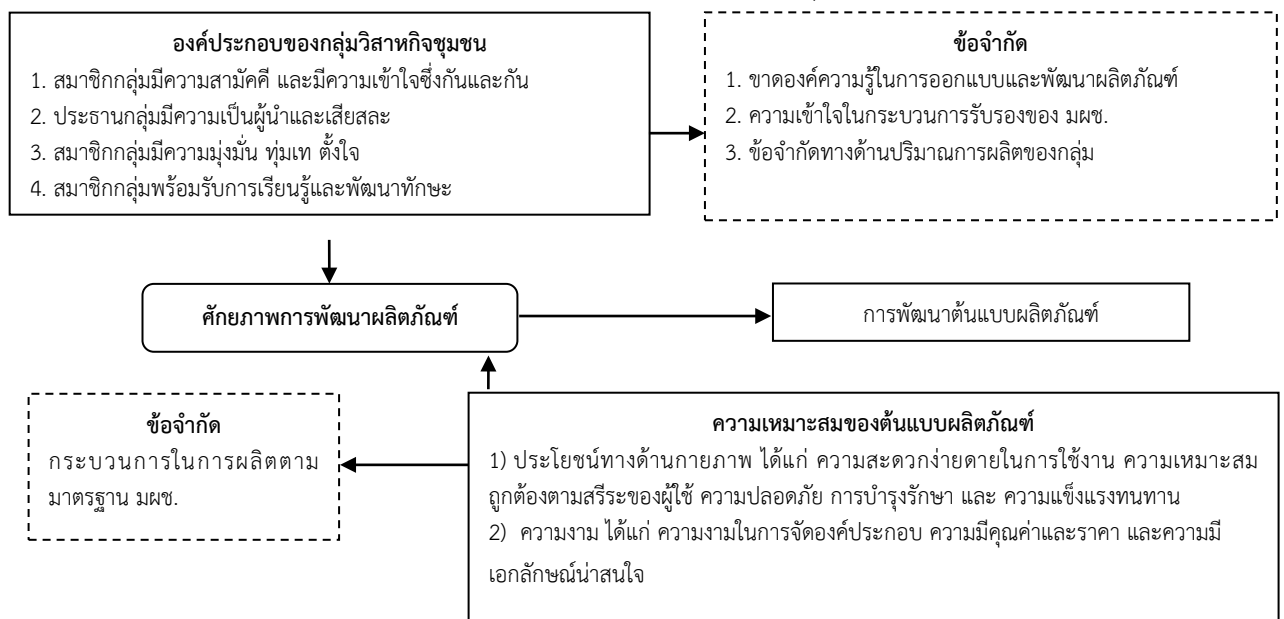
ภาพ 4 ตัวอย่างต้นแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจากวัสดุใยกล้วย

ภาพ 5 ตัวอย่างภาพคอมพิวเตอร์กราฟิกเมื่อจัดวางผลิตภัณฑ์ในสถานที่จริง

ภาพ 6 ตัวอย่างต้นแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจากวัสดุไคล้วย

ภาพ 7 การวิเคราะห์ศักยภาพต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมแก่การพัฒนา

จากการศึกษาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) และการวิเคราะห์ความเหมาะสมของต้นแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจากวัสดุไคยกล้วยทั้ง 2 รูปแบบ ที่พัฒนาขึ้นผ่านการประเมินความคิดเห็นของประชาชน นักท่องเที่ยว รวมถึงร้านที่จัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดพะเยาในภาพรวม (ตารางที่ 1) 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นด้านประโยชน์ทางด้านกายภาพและด้านความงาม พบว่าต้นแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจากวัสดุไคยกล้วยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.47$) และมีความแตกต่างที่ 0.25 โดยด้านประโยชน์ทางด้านกายภาพ นั้นพบว่าต้นแบบผลิตภัณฑ์มีความสะดวกง่ายดายในการใช้งาน สามารถใช้ได้ง่าย ความเหมาะสมถูกต้องตามสรีระ และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ มีความปลอดภัยในการใช้งาน ง่ายต่อการบำรุงดูแลรักษา และมีความแข็งแรงทนทานต่อการใช้งานส่วนด้านความงามนั้น ต้นแบบผลิตภัณฑ์สามารถแสดงให้เห็นถึง รูปทรง การจัดองค์ประกอบ มีความสวยงามน่าใช้ มีจุดเด่น คุณค่า และราคามีความเหมาะสม รวมถึง มีความมีเอกลักษณ์ที่น่าสนใจ ส่วนแนวทางในการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ให้เข้าสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนั้น แนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์คือความพร้อมของตัวผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมแก่การพัฒนา ทักษะ ความรู้ ความสามารถและศักยภาพของกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม รวมถึงการดำเนินงานของกลุ่มต้องมีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและสมาชิกกลุ่มต้องมีความรู้ความสามารถในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเทียบเคียงกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

ตารางที่ 1 แสดงค่าความเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลด้านความคิดเห็นของประชาชน นักท่องเที่ยว รวมถึงร้านที่จัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดพะเยาที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจากวัสดุไคยกล้วยที่พัฒนาขึ้นในภาพรวม

รายการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์	n = 100		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{x}$	S.D.	
1. ประโยชน์ทางด้านกายภาพ			
1.1 ความสะดวกง่ายดายในการใช้งาน สามารถใช้ได้ง่าย	4.56	0.59	มากที่สุด
1.2 ความเหมาะสมถูกต้องตามสรีระ และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้	4.36	0.72	มาก
1.3 มีความปลอดภัยในการใช้งาน	4.45	0.64	มาก
1.4 ง่ายต่อการบำรุงดูแลรักษา	4.38	0.66	มาก
1.5 ความแข็งแรงทนทานต่อการใช้งาน	4.31	0.75	มาก
ผลรวมด้านประโยชน์ทางด้านกายภาพ	4.41	0.57	มาก
2. ความงาม			
2.1 รูปทรง การจัดองค์ประกอบ มีความสวยงามน่าใช้	4.39	0.65	มาก
2.2 มีจุดเด่น คุณค่า และราคามีความเหมาะสม	4.41	0.33	มาก
2.3 ความมีเอกลักษณ์ที่น่าสนใจ	4.89	0.31	มากที่สุด
ผลรวมด้านความงาม	4.57	0.32	มากที่สุด
รวม	4.47	0.25	มาก

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) อำเภอภูพาน จังหวัดพะเยาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์นั้น พบว่า กลุ่มมีความสามารถและศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ่านการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณะนักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยกลุ่มมีองค์ประกอบหลักคือ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ความเสียสละของประธานและสมาชิกกลุ่ม ความพร้อมในการเรียนรู้เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอันจะนำไปสู่การนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่กระบวนการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จะเห็นได้จากการหลังจากการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจากวัสดุไคยกล้วยร่วมกับคณะผู้วิจัย ทางกลุ่มได้มีการปรับปรุง ออกแบบ ผลิตภัณฑ์จากวัสดุไคยกล้วยให้มีความหลากหลายขึ้นทั้งในรูปแบบของโคมไฟ กระเป๋ากจากผ้าไคยกล้วย และสามารถเข้าสู่กระบวนการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ประเภทกระเป๋าผ้า ซึ่งได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ ระดับสี่ดาว (ภาพ 8) สอดคล้องกับงานวิจัยของ

สุวิมล กลางประพันธ์ (2551) ที่พบว่า การที่กลุ่มอาชีพจะสามารถพัฒนาขึ้นได้นั้นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในของกลุ่ม ได้แก่ ความสัมพันธ์อันดีต่อกันทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม การมีโครงสร้าง กฎระเบียบที่ยืดหยุ่น ความไว้วางใจซึ่งกันและกันของสมาชิก การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานของกลุ่ม และความต้องการเรียนรู้หรือพัฒนาตนเอง โดยต้นแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจากวัสดุใยกล้วยที่พัฒนาขึ้น มีความสะดวกง่ายดายในการใช้งาน สามารถใช้ได้ง่าย ความเหมาะสมถูกต้องตามสรีระ และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ มีความปลอดภัยในการใช้งานง่ายต่อการบำรุงดูแลรักษา และมีความแข็งแรงทนทานต่อการใช้งานส่วนด้านความงานนั้น ต้นแบบผลิตภัณฑ์สามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ที่น่าสนใจ รูปทรง การจัดองค์ประกอบ มีความสวยงาม น่าใช้ และมีจุดเด่น คุณค่า และราคาที่เหมาะสม สอดคล้องตามแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องมีความเหมาะสมตามประโยชน์ทางด้านกายภาพ และความงาม (นันทา โรจนอุดมศาสตร์, 2534 และ นวลน้อย บุญวงษ์, 2542)

ภาพ 8 ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าใยกล้วยที่ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) อำเภอกงหรา จังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยที่เน้นไปยังการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) จำนวนทั้งสิ้น 19 คน ร่วมกับคณะนักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ในทุกระบวนการวิจัยตั้งแต่การรับฟังข้อมูลของกลุ่ม การวิเคราะห์ตนเองของกลุ่ม การสร้างการเรียนรู้ที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างครบถ้วน ซึ่งการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เน้นไปการสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมถึงการเรียนรู้ใหม่ของกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยอันจะนำไปสู่การต่อยอดเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มคนพิการ (บ้านเจน) อำเภอกงหรา จังหวัดพะเยา รวมทั้งสามารถเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในการเรียนรู้สู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของอำเภอกงหรา หรือจังหวัดพะเยาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากทุนวิจัยงบประมาณรายได้ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยพะเยา ประจำปีงบประมาณ 2557

เอกสารอ้างอิง

ชอบ เข้มกลัด และ โกวิท พวงงาม. (2547). **การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเชิงประยุกต์**. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

ธีระชัย สุขสด. (2544). **การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.

นางพรรณ พิริยานุพงศ์. (2546). **คู่มือวิจัยและพัฒนา**. นนทบุรี : โครงการสวัสดิการวิชาการสถาบันพระบรมราชชนก.

นวลน้อย บุญวงศ์. (2542). **หลักการออกแบบ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทา โรจนอุดมศาสตร์. (2534). **ผ้าบาติก**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

นิรัช สุดสังข์. (2548). **การวิจัยออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

พันธุ์ทิพย์ รามสูต. (2540). **การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ : พี เอ ลีฟวิ่ง.

สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). **พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548**.
กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สุวิมล กลางประพันธ์. (2551). **แนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพในพื้นที่โครงการพระราชดำริหมู่บ้านสหกรณ์สู่การเป็นองค์กรจัดการตนเอง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

เสรี พงศ์พิศ. (2548). **ฐานคิดจากแผนแม่บทวิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.

เสรี พงศ์พิศ. (2552). **คู่มือทำวิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ : พลัฏฐา.

อมรวิรัช นาครทรรพ และ ดวงแก้ว จันทร์สระแก้ว. (2541). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม: ข้อคิด แนวทาง และประสบการณ์ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลิศรา ชูชาติ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Mccarthy, E. and Pereault, JR. (1991). **Basic Marketing**. New York : Mc Graw-Hill.

Selener, D. (1998). **Participatory Action Research and Social Change**. New York : Cornell Participatory Action Research Network.